

SIA “STRŪŽĀNU SILTUMS” MAKSĀTSPĒJAS NOVĒRTĒŠANA LTD “STRŪŽĀNU SILTUMS” SOLVENCY ESTIMATION

Klinta Jeršova

Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, k.jersova@inbox.lv, Rēzekne, Latvija
Zinātniskā vadītāja Dr.oec. **Iveta Mietule**

Abstract. *In our time, the survival of the enterprise in the context of competition depends on its financial stability, therefore, it is important to conduct its financial analysis. Analysing the financial activities of the enterprise, it is necessary to conduct liquidity and solvency analysis. The study examines theoretical aspects of liquidity and solvency, as well as investigates and analyses Ltd “STRŪŽĀNU SILTUMS” liquidity and solvency coefficients, using graphic, monographic and documents analysis methods.*

Keywords: *finance, liquidity, solvency, stability.*

Ievads

Mūsdienu apstākļos uzņēmuma izdzīvošana konkurences apstākļos ir atkarīga no tā finansiālās stabilitātes, ko panākt, palielinot ražošanas efektivitāti, pamatojoties uz visu veidu resursu ekonomisku izmantošanu, samazinot izmaksas, identificējot pieejamās rezerves, palielinot pakalpojumu ražošanu un pieaugošo peļņu.

Analizējot uzņēmuma finansiālo darbību, svarīgi veikt likviditātes un maksātspējas analīzi. Tas ļauj apgūt un novērtēt uzņēmuma spēju finansēt savu darbību, raksturot uzņēmuma nodrošinātību ar finanšu resursiem, kas nepieciešami normālai darbībai, lietderību un izmantošanas efektivitāti.

Pētījuma mērķis ir izpētīt un analizēt likviditātes un maksātspējas rādītājus SIA ”STRŪŽĀNU SILTUMS”

Pētījuma uzdevumi ir:

- 1) analizēt likviditātes un maksātspējas rādītāju teorētiskus aspektus;
- 2) veikt uzņēmuma SIA “STRŪŽĀNU SILTUMS” likviditātes un maksātspējas koeficientu aprēķināšanu un novērtēšanu;
- 3) izstrādāt secinājumus un priekšlikumus.

Lai varētu izpildīt izvirzītos uzdevumus, tika pielietotas šādas **pētniecības metodes**: grafiskā metode, monogrāfiskā jeb aprakstošā metode, dokumentu analīzes metode.

Pētījuma periods: 2016. - 2020.gads.

Likviditātes un maksātspējas koeficientu rādītāji

Likviditātes un maksātspējas pārvaldības problēma ieņem īpašu vietu jebkura uzņēmuma finanšu vadības sistēmā. Uzticama un ilgtspējīga uzņēmuma atšķirīga iezīme ir tā spēja savlaicīgi un pilnībā izpildīt savas saistības. Neatkarīgi, kurā dzīves cikla atrodas uzņēmums, vadībai ir jārisina optimālā likviditātes līmeņa noteikšanas problēmu, jo no vienas puses, nepietiekama aktīvu likviditāte var izraisīt gan maksātspēju un, iespējams, bankrots, un, no otras puses, pārmērīga likviditāte var izraisīt rentabilitātes samazināšanos.

Uzņēmumu likviditāte un maksātspēja nav sinonīmi. Uzņēmuma likviditāte var būt apmierinoša, bet šāds secinājums būs kļūdainis, ja uzņēmuma aktīvos ir ievērojams nelikvīdu īpatsvars, kā arī debitoru parādu dzēšanas termiņi ir nokavēti un tie jānoraksta zaudējumos (*Freimanis, Svarinskis, 2009*).

Analizējot uzņēmuma likviditāti, ir jāņem vērā apgrozāmo līdzekļu pārsniegums virs īstermiņa saistībām. Jo vairāk tas ir pārsniegts, jo labvēlīgāks uzņēmuma finansiālais stāvoklis no likviditātes

pozīcijas. Ja apgrozāmo līdzekļu lielums nav pietiekami liels salīdzinājumā ar īstermiņa saistībām, uzņēmuma pašreizējais stāvoklis ir nestabils- var rasties situācija, kad tam nebūs pietiekami naudas, lai norēķinātos par savām saistībām.

Uzņēmuma likviditātes rādītāju noteikšanas koeficienti ir:

- kopējās likviditātes koeficients (L1);
- starpseguma likviditātes koeficients (L2);
- absolūtās likviditātes koeficients (L3).

Likviditātes koeficientus aprēķina pēc šādām formulām (Paupa, Šneidere, 2008, 5):

$$\text{Kopējās likviditātes koeficients (L1)} = \text{Apgrozāmie līdzekļi} / \text{Īstermiņa saistības} \quad (1)$$

$$\text{Likviditātes starpseguma koeficients (L2)} = \frac{\text{Apgrozāmie līdzekļi} - (\text{Krājumi} + \text{Nākamo periodu izmaksas})}{\text{Īstermiņa saistības}} \quad (2)$$

$$\text{Absolūtas likviditātes koeficients (L3)} = \frac{\text{Naudas līdzekļi} + \text{Īstermiņa vērtspapīri}}{\text{Īstermiņa saistības}} \quad (3)$$

Svarīga uzņēmuma finansiālā stāvokļa izpausme ir tā maksātspēja, kas nozīmē spēju savlaicīgi izpildīt piegādātāju maksājuma prasības saskaņā ar līgumiem, atmaksāt aizdevumus un apmaksāt personālu. Šie koeficienti apskata uzņēmuma kapitāla struktūru un indicē cik lielas papildus saistības uzņēmums ir spējīgs uzņemties. Pārmērīgs parāds var izraisīt bankrotu un nespēju iegūt nepieciešamos līdzekļus kritiskās situācijās (Lursoft, 2021).

Saistību vai maksātspējas rādītāji raksturo uzņēmuma finansiālās atkarības pakāpi. Praksē finansiālās stabilitātes jeb kapitāla struktūras rādītājus aprēķina, lai noteiktu saistību attiecību pret pašu kapitālu vai bilances kopsummu, lai novērtētu uzņēmuma iespējas paaugstināt saistību summu, tas ir, uzņēmuma kredītspēju, ka arī palīdzētu novērtēt uzņēmuma spēju noteiktā termiņā nokārtot saistības (Mietule, Jackaniča, 2013, 70).

Maksātspēja ir skaidras naudas un tā ekvivalentu pieejamība uzņēmumā, kas ir pietiekams, lai norēķināties pret kreditoriem, kuriem nepieciešama tūlītēja samaksa.

Maksātspēja ir naudas vai skaidras naudas esamība uzņēmumā. Maksātspējīgs uzņēmums ir uzņēmums ar pietiekamu naudu, lai spētu samaksāt savus parādus (Heath, 1978).

Galvenās maksātspējas pazīmes ir pietiekama naudas līdzekļu esamība norēķinu kontos un nokavēto kreditoru parādu neesamība.

Maksātspējas koeficientus aprēķina pēc šādām formulām (Paupa, Šneidere, 2008,6):

$$\text{Finansiālās neatkarības koeficients} = \frac{\text{Pašu kapitāls}}{\text{pasīva kopsumma}} \quad (4)$$

$$\text{Finansiālās atkarības koeficients} = \frac{\text{Saistību kopsumma}}{\text{pasīva kopsumma}} \quad (5)$$

$$\text{Finansiālās autonomijas koeficients} = \frac{\text{Saistību kopsumma}}{\text{pašu kapitāls}} \quad (6)$$

Uzņēmuma finansiālā stabilitāte raksturo tā finansiālo stāvokli attiecībā uz pamatkapitāla izmantošanas pietiekamību un efektivitāti. Maksātspējas rādītāji kopā ar likviditātes rādītājiem raksturo uzņēmuma uzticamību. Ja tiek zaudēta finanšu stabilitāte, bankrota varbūtība ir augsta, uzņēmums ir finansiāli maksātnespējīgs.

SIA “STRŪŽĀNU SILTUMS” likviditātes un maksātspējas koeficientu aprēķināšana un novērtēšana

Likviditātes un maksātspējas koeficientu novērtēšanai autors izvēlējās SIA “STRŪŽĀNU SILTUMS”. Analīze tika veikta salīdzinot piecus gadus (1.tabula).

Aplūkojot 1.tabulas datus var secināt, ka analizējamā periodā kopējās likviditātes koeficienti ir no 2,34 līdz 3,93, kas ir virs teorētiskās normas. Vismazākais koeficients bija 2018.gadā – 2,34, kas

jau bija virs robežas. Visaugstākais koeficients ir 2020.gadā, kas sasniedza 3,93, ko varēja ietekmēt apgrozāmo līdzekļu pieaugums.

Starpseguma likviditātes rādītājs ietver sevī likvidākos apgrozāmo līdzekļu elementus - naudas līdzekļu un debitoru parādus. Teorētiska norma ir lielākā par 1. Kopumā vērtējot uzņēmuma starpseguma likviditāti, var secināt, ka uzņēmumā ir salīdzinoši labas kvalitātes aktīvi. Vismazākais koeficients bija 2018.gadā – 1,91, to ietekmēja naudas līdzekļu samazinājums. Mazlikvidu krājumu īpatsvars bilances kopsummā nepārsniedz 7%.

1.tabula

SIA "STRŪŽĀNU SILTUMS" likviditātes koeficienti 2016.-2020.gados
(autores sastādīta pēc SIA "STRŪŽĀNU SILTUMS" Gada pārskati, 2016 - 2020)

Likviditātes koeficients	2016	2017	2018	2019	2020	Teorētiskās normas
Kopējās likviditātes koeficients	3,86	2,94	2,34	3,46	3,93	1,5-2,0
Starpseguma likviditātes koeficients	3,19	2,43	1,91	2,83	3,46	>1
Absolūtas likviditātes koeficients	1,31	0,7	0,16	0,68	2,11	0,1-0,5;0,7

Absolūtas likviditātes rādītājs vērtē uzņēmuma likviditāti pēc naudas līdzekļu daudzuma, kuri ir uzņēmuma rīcībā. SIA "STRŪŽĀNU SILTUMS" absolūtas likviditātes koeficients strauji pieauga 2020.gadā, jo naudas atlikums pieauga no 2016.gada līdz 2020.gadam par 62864 EUR. 2020.gadā naudas atlikums sastādīja 103738 EUR, bet īstermiņa saistības 49063 EUR. 2018.gadā naudas atlikums bija vismazākais (6504 EUR). Uzņēmumā ir aktīvu vadības problēma un apgrozāmie līdzekļi netiek efektīvi izmantoti. Pēc datiem var secināt, ka uzņēmumā ir vairāk naudas, nekā to spēj efektīvi izmantot.

Kopumā analizējot likviditātes rādītājus analizējamajā laika periodā, var secināt, ka SIA "STRŪŽĀNU SILTUMS" ir pietiekoši likvids, lai savu darbību varētu turpināt un nepieciešamības gadījumā segt savas saistības. Naudas līdzekļi ir vislikvidākais apgrozāmais līdzeklis, ar kuru var segt pilnīgi visas īstermiņa saistības.

Uzņēmuma finansiālo stabilitāti raksturo koeficienti, kas ir atspoguļoti 2. tabulā.

2.tabula

SIA "STRŪŽĀNU SILTUMS" maksāspējas koeficienti 2016.-2020.gados
(autores sastādīta pēc SIA "STRŪŽĀNU SILTUMS" Gada pārskati, 2016 - 2020)

Rādītāji	2016	2017	2018	2019	2020
Pašu kapitāls	277705	264792	239461	295441	331663
Bilances kopsumma	309017	305302	279344	331826	380726
Finansiālās neatkarības koeficients	0,90	0,87	0,86	0,89	0,87
Saistību summas	31312	40510	39883	36385	49063
Bilances kopsumma	309017	305302	279344	331826	380726
Finansiālās atkarības koeficients	0,10	0,13	0,14	0,11	0,13
Saistību summas	31312	40510	39883	36385	49063
Pašu kapitāls	277705	264792	239461	295441	331663
Finansiālās autonomijas koeficients	0,11	0,15	0,17	0,12	0,15

Analizējot finansiālās neatkarības koeficientu, var secināt par uzņēmuma stabilu finanšu līdzekļu struktūru. Teorētiskas robežas ir 0,5 un jo augstāks koeficients, jo stabilāks ir uzņēmums. No tabulas ir redzams, ka periodā no 2016.gada līdz 2020.gadam, šis koeficients bija diezgan stabils no 0,86 līdz 0,90, kas bija jau virs normas.

Finansiālās atkarības koeficientam jeb saistību īpatsvaram bilanci normālām līmenim jābūt mazākām par 0,4. Pētot šos rādītājus, ir redzama stabilitāte, koeficienti par 5 gadiem robežās 0,10 - 0,14, par ko liecina uzņēmuma neatkarība no ārējiem finansēšanas avotiem. Uzņēmumam par periodu no 2016.-2020.gada nebija izmantoti kredītsaistības.

Autonomijas koeficienta rādītāji raksturo uzņēmuma finansiālo neatkarību. Norma ir, ja koeficients nepārsniedz 0,7. Tiek uzskatīts, ja autonomijas koeficients jeb saistību attiecība pret pašu kapitālu ir sasniegusi robežu 1, tad uzņēmuma stabilitāte ir pie kritiskās robežas, jo savas darbības nodrošināšanai tiek izmantots aizņemtais kapitāls, par kuru arī ir maksājami procenti. Kreditori dod priekšroku šī koeficienta zemākam rādītājam (*Mietule, Jackaniča, 2013, 72*).

Analizējamā laika periodā SIA "STRŪŽĀNU SILTUMS" autonomijas koeficients ir līdzsvarots un nepārsniedz pat 0,17.

Kopumā analizējot maksātspējas koeficientu rādītājus, var secināt ka uzņēmums ir maksātspējīgs, nav atkarīgs no ārējiem finansēšanas avotiem.

Secinājumi un priekšlikumi

1. Likviditātes un maksātspējas pārvaldības problēma ieņem īpašu vietu jebkura uzņēmuma finanšu vadības sistēmā. Uzņēmumam ir jārisina optimālā likviditātes līmeņa noteikšanas problēmu, jo no vienas puses, nepietiekama aktīvu likviditāte var izraisīt gan maksātspēju un, iespējams, bankrots, un, no otras puses, pārmērīga likviditāte var izraisīt rentabilitātes samazināšanos.
2. Uzticama un ilgtspējīga uzņēmuma atšķirīga iezīme ir tā spēja savlaicīgi un pilnībā izpildīt savas saistības. Analizējot uzņēmuma likviditāti, ir jāņem vērā apgrozāmo līdzekļu pārsniegums virs īstermiņa saistībām.
3. Likviditātes rādītāji SIA "STRŪŽĀNU SILTUMS" pārsniedz teorētiskas normas, ir redzama tendence visu analizējamo periodu pieaugt apgrozāmiem līdzekļiem par 71773 EUR. Pēc analīzes datiem var secināt par neefektīvo naudas izmantošanu. Uzņēmumā ir jāizanalizē naudas apriti, debitoru parādu un jāizstrādā korekta debitoru pārvaldes politika, kas nodrošinātu līdzekļu pilnīgāko iekasēšanu.
4. Uzņēmuma maksātspējas koeficienti ir normas robežās no 2016.-2020.gada, kas secina par uzņēmuma neatkarību no ārējiem finansēšanas avotiem.

Izmantotie avoti un literatūra

1. Freimanis, T., Svarinskis, L. (2009). Solvency of Machine Building Enterprises. *Latgale National Economy Research*, 1(1), 87 – 100. <https://doi.org/10.17770/lner2009voll1.1.1760>
2. Heath, L. C. (1978). Financial Reporting and the Evaluation of Solvency. Accounting Research Monograph. *Guides, Handbooks and Manuals*. Retrieved 25.07.2021 from https://egrove.olemiss.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1011&context=aicpa_guides
3. Lursoft (2021). *Finanšu analīze*. <https://www.lursoft.lv/lv/finansu-analizes-piemers>, sk. 17.03.2021.
4. Mietule, I., Jackaniča, A. (2013). *Uzņēmuma finanšu analīze. Teorija un praktiskā pielietošana*. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola. 82 lpp.
5. Paupa, V., Šneidere, R. (2008). *Uzdevumu krājums finanšu analīzē (trešais izdevums)*. Rīga: Baltimoras konsultāciju centrs. 46 lpp.
6. SIA "STRŪŽĀNU SILTUMS" (2016 – 2020). *Gada pārskats*.

Summary

Financial analysis is a method that allows you to assess and anticipate the financial condition of the enterprise, based on financial reports. Analysing the financial activity of the enterprise it is important to conduct an analysis of the liquidity and solvency of the enterprise. This allows you to assess the company's ability to finance its activities, describe the financial security of the enterprise, which in turn is necessary for normal operation and efficiency of its use. The study of solvency indicators, analysis and financial regulation are necessary for the enterprise to find out how economically developed it is, and how effectively it consumes and invests the funds it earns. The purpose of the study is to explore and analyse the liquidity and solvency indicators of Ltd "STRŪŽĀNU SILTUMS".

To achieve the purpose of the study, the following research objectives are defined:

- 1) Analyse the theoretical aspects of liquidity and solvency indicators;
- 2) Conduct calculations and assessment of liquidity and solvency of the enterprise Ltd "STRŪŽĀNU SILTUMS".

In summary, by analysing the indicators of liquidity and solvency of the enterprise Ltd "STRŪŽĀNU SILTUMS" for the certain period, it is possible to draw conclusions that the company is stable and far enough to continue its activities and, if necessary, to coat its obligations. The enterprise has a good quality asset, most part of those are receivables and cash.